کدمکسن چھٹیاں قہر دیاں

راول راٹھ

راول راٹھ

کدُ مُکسن چھٹیاں قہر دِیاں

(شاعری)

پنجابی مرکز، لاہور

پنجابی مرکز ایڈیشن

سبھے حق لکھاری دے

پہلی وار: 27 جون 2001

دُوجی وار: نومبر 2015

قیمت: 200 رُپئے

پنجابی مرکز

2 'سٹریٹ 7 'بالمقابل دربار بابا رزاق شاہ'

کوچا محمدی' سلطانپورا 'لاہور 54900

فون: 3805 3688 042 ,4905846 0300

اکرم پریس لاہور وچ چھپی

Kad Muksan Chhutiyan Kehar Diaan

(Punjabi Poetry)

by: **Rawal Rath**

Price: Rs. 200, $ 25

First Edition: 27 June 2001

Second Edition: September 2015

Punjabi Markaz

2, Street No.7, Opp. Baba Razzaq Shah, Koocha Muhammadi, Sultanpura, Lahore 54900, Punjab (Pakistan)

email: punjabimarkaz@yahoo.com

Punjabi Markaz is thankful to Ministry of Information and Culture Govt. of the Punjab for sharing the expenditure.

انتساب

سندھ دی پاٹی اجرک دے ناں
سندھ دے رُلدے ہاری دے ناں
ہوشو دے ناں
حیدر دے ناں
سِندھڑی تے جاناں وارن والے ہر گبھرو دے ناں
جہڑے اُچ پہاڑیں
چڑھ جاون تے فوجاں اَگے
کدے نہ مَتھا ٹیکن
اوہناں گُل بلوچاں دے ناں
اوہناں گُل نصیراں دے ناں
کاہوراں دے ناں
یاسیناں دے ناں
ایہناں اندر پھٹ پواون والے
سامراجی دلالاں دے ہر دُشمن دے ناں
دھرتی خاطر دھون لہاون والے
پختوناں دے ناں
پختوناں دی دھرتی تے جمن والے غنیاں دے ناں
اجمل دے ناں......رحماناں دے ناں

جہڑے رُلدے پھردے نیں پئے
پنجاب دیاں درگڑاں اندر
اوہناں رُلدیاں کھُلدیاں
ہالیاں دے ناں......کمیاں دے ناں
بھگت دے ناں
رانجھن دے ناں
ہیراں دے ناں
اِس دھرتی تے جمن والے
ہرراول دے ناں
راٹھاں دے ناں
راٹھاں دے ہر دُشمن دے ناں

حالیں جنگ نہیں مُکی

(بھگت سنگھ دے ناں)

دونہ وٹیاں دے تھلے آ کے
دو من مٹی اُتے پا کے
جاگن والی گل سمجھا کے
سانوں سِد ھے راہے پا کے
تُوں ہُن ٹھپی کیوں کتاب
دھاڑُ وونڈ گھتیا پنجاب

سَوں گیا کیوں ٹِکاں لا
اُٹھ اُتانہ نوں بمب بنا
میں پیا بھالاں تیری راہ
لہولہوور گے جھنڈے چا
کید ولُٹیا فیر شباب
دھاڑُ وونڈ گھتیا پنجاب

اج فر قبضا دھاڑُ و کیتا
تُوں کیوں ایڈا دارُ و پیتا
میں نہیں پھٹ گلے دا سیتا
اجے نہیں مُکیا جنگ دا گیتا
گالھاں کھاوے پئی چناب
ساڈے سر تے پیا عذاب
دھاڑُ وونڈ گھتیا پنجاب

☆☆☆☆☆

جیکر مینوں لکھنا آوندا

جیکر مینوں لکھنا آوندا
تے میں مریم تیری
لمی درد کہانی لکھدا
ظلم دی لال انھیری اندر
سڑکاں کنڈھے
مر گئے گبھرو دی لاش دے اُتے
شہر دا حاکو
امن وامان دا راگ الاپے
تیریاں زخماں اُتے مریو
چھویاں مارے
جیکر مینوں لکھنا آوندا
تے میں مُلّاں
تیری کُوڑ کہانی لکھدا
جیوں تُوں چِٹّی چادر پا کے
مَل مسیت دی تھاں ایں لیندا
پنجاں ویلے سجدے کر کے
حجرے دے وچ پردے کر کے
جیوں بالاں تے قہر وساویں
دین پیارے نوں توں سورا
سار جگ تے کھیڈ بناویں
جیکر مینوں لکھنا آوندا
تے میں لکھدا
بھٹھیاں اندر
اِٹاں جوڑن والی نوری
تیری درد کہانی
جیوں بھٹھے دا مالک ڈاڈھا
ساری دیہاڑی
تیریاں گولیاں ہتھاں اندر
اَگ تے تپیاں کھوہریاں اِٹاں
دے کے ہتھیں چھالے پاوے
رات دے شَوہ انھیرے اندر
بُلھی کُتے وانگر دھاوے
مجبوری لاچاری نوں
نِت ازماوے
دُنیا دار کمینا حاکو
نہ شرماوے
نہ ای گُل جہان دا والی
تیں تتڑی دے
کرم سنوارے
جیکر مینوں لکھنا آوندا
تے میں لکھدا
چکلے اندر بیٹھی رانی
تیری درد کہانی
جیوں تیرا
پھُلاں ورگا جُسّا
زرداراں نے زر دے زوریں
ساری راتیں کھیڈ بنایا
پہریداراں
خراج وصول کرن دی خاطر
ساری راتیں
تیرا بھوچھن
لوڑاں خاطر
گلیاں دے وچ رُلیا
جیکر مینوں لکھنا آوندا
تے میں لکھدا
کھیڈ کھڈونے
سر تے چا کے
گلیاں اندر
نچ نچا کے
پیٹ دا دوزخ پالن خاطر
دھید وراں
تیری درد کہانی
رَنج ارمان توں اپنے کوہویں
پھکڑ باز کمینے تیں تے
رَنج دے گرز الارن
تیری کاوڑ
بے وسی کے کوڑے گھُٹ
پی پی اندریں مردی جاوے
چن دے ورگا مُکھڑا تیرا
ایسے خاطر
سڑدا جاوے
جیکر مینوں لکھنا آوندا
تے میں لکھدا
بارکاں اندر
بندی خانے دے وچ بیٹھی
سیماں ریمار شنا تانی
تیری درد کہانی
رَنج آل دوالے بیٹھے بھُکھے
تیرے گُل سر یرنوں گڈّو
اکھیاں دے تیراں نال نیں سلھدے
پر توں اپنی عزت خاطر
بُلھ سیتے نیں
زہر دے کوڑے گھُٹ پیتے نیں
جیکر مینوں لکھنا آوندا
تے میں لکھدا
مل مزدور دی
بھُکھاں مردی
طعنے جردی
پالے ٹھردی
ہاڑے سڑدی
سیّاں تیری درد کہانی
پر میں کیوں ایہ سارا لکھدا
مینوں شہر دے زرداراں
پہریداراں
حاکو طُرم خانوادے
سارے منہ نہ لاندے
نہ ای یار سٹیجاں اُتے
حاکو ہوریں نال بہاندے
عزت دولت شہرت راول
مَل کے میرے موہنہ دے اُتے
کد سجاندے

اِک بجھارت

...ماپیاں دے پنڈ بیٹھی چاننا پئی لبھدی
.اَگ لاواں شہرنوں نھیریاں وچ کھبدی
.راہواں چ بیٹھی پئی چن نوں اُڈیکدی
......کاواں تیرے بول میں دل تے اُلیکدی
....سکھیاں دے ٹیچاں ہیٹھ اج میں اُڈیکیا
...ناریاں دی اگ وچ راہواں نوں اُلیکیا
.ونگ چھنکاوندا کوئی مچنا سی شورتاں
...نظراں دا جال ہوندا پھسنا سی مُورتاں
.....بابلا نہ سوچیں کرے میں پئی مکدی
...لبھدی میں پنڈاں چ اڈیاں پئی چکدی
.ان بن شعراں وچ گل کوئی ہوروے
.وِنگے وِنگے شعراں وچ لگدااین چوروے

آ جا حق حقوق دے زِمیاں

بھُکھے مردے لعل کسے دا ان پڑھ رہندے رہو
زرداراں دی عیش اے بابا مزدوراں دا لہو
کدے تے حاکم بن کے آندے کدے ایہ مُلاں پنڈت
دوویں چور لٹیرے نیں ایہ ویکھ ایہناں دی سنگت
کہڑے حکم نیں رب دے یارو کہڑے مذہب خدا دے
ازل توں لُٹدے آئے نیں سانوں پا کے مذہبی ڈاکے
تھوڑا جہیا جے چانن پایا کدے ایہ مست ملنگاں
پُٹھے سِدھے فتوے دِتے پی کے یار نے بھنگاں
حاکم فر وی مُلّاں پِچھے پڑھدا خاص حدیثاں
انج ای لُٹیا مزدوراں نوں ہر دَم یار رئیساں
کیوں جے لوکو ان پڑھ سارا اجے ایہ دیس پیارا
ان پڑھاں توں ووٹاں لَے کے چوراں لُٹیا کھارا
نظماں راہیں اج میں راولؔ مزدوراں نوں دَساں
آ جا حق حقوق تے زِمیاں چوراں کولوں کھساں

☆☆☆☆☆

یاں مقتل یاں بیلا نہیں

مُلاں داڑھی پٹ وگاہ
تہ میرے نال بہ کے کھا
چھڈ مسیتاں ال مصلا
دنیا تے ہُن رہ نہ کلّا
وچ مسیتے محفل لائیے
یاراں دے سنگ لُڈی پائیے
رتے پٹکے بنھ وکھائیے
مزدوراں نوں سینے لائیے
رب سچے دا ایہوناں
اوہنوں بھنڈیے ہر گراں
تسبیح داہُن ویلا نہیں
یاں مقتل یاں بیلا نہیں
اِکو راگ ایہ گاوندا جا
اگ دا بھانبڑ لاوندا جا

اُچیاں کندھاں ڈھاندا جا
کمی نال رلاندا جا
میری دھرتی میری ماں
بلھا وارث مادھوناں
چار چفیرے میری تھاں
جتھے ہے بنّدا آباد
راول سبھ نیں زندا باد

☆☆☆☆☆

راج کرے مزدور

میں کیہ چاہواں
توں کیہ چاہویں
مزدوراں دی دھرتی تے فر
مزدوراں داراج
لُٹ گھسٹ دے سارے پُرزے
پُٹ کے گھلیے دُور
راج کرے مزدور
لہندے چڑھدے
دکھن سولھ
زنجیراں میں دیواں کھولھ
جاگیراں سبھ مال خزانے
کھوہ کے سبھ زرداراں توں
ونڈ داوچ میں کمیاں دے
مُک جاون مفرور
راج کرے مزدور

نہ کوئی حاکم نہ محکوم
نہ ہووے مظلوم
سارے اس سنسار چوں یارو
رَل کے گُلی ظالم دا
کریے چکناچُور
راج کرے مزدور
چھنگ لَے باہواں
چک لَے ریفل
نہ چھڈ راولؔ
دنیا دے وچ
اِک وی لُٹن والا سُور
راج کرے مزدور

☆☆☆☆☆

سوہنی

کچے گھڑے تے ٹھِل پئی سوہنی

جِسدے صِدق ثبوت وے ماہی جِسدے صِدق ثبوت

کچے گھڑے دا راہ میں دَساں

تتیاں ریتاں دے وچ تلیاں

لُسدی واء وچ سڑسن اکھیاں

جاء جاء سُولی چڑھنا پیسی

جے کوئی اس پینڈے وچ کھبھسی

تاں ای منزل اگوں لبھسی

نہیں تاں راول گالھاں پیسن

ہوساں اوت نپوت

کچے گھڑے تے ٹھِل پئی سوہنی

جِس دے صدق ثبوت وے ماہی جس دے صِدق ثبوت

☆☆☆☆☆

امن محبت دھرتی

دھرتی نال رشتا توڑو نہ
پیار دی بگھیاں بوڑو نہ
جو پار سرحدوں بیٹھے نیں
اوہناں نال محبتاں چھوڑو نہ
اوہ چڑھدا دل ہے میرا جی
ایہ لہندا لہو شریاناں دا
ایہناں باجھ نہ جیون میرا اے
بن سجناں دے اج لوکو وے
نہ ڈھٹھیاں کھہیاں جوڑ دیاں
جد سجن دشمن سارے بئ
جاں اِک مِک ہو کے بیٹھن گے
تاں امن انھیری گھلٹی اے
جے چھڑی زبان ہلیندے رہے
تاں مِٹ جاساں فر سارے بئ
اس ایٹمی دنیا نہیں چھڈنا
فِر نام نشان محبت دا

نظم

یار دی یاری پاون خاطر
دِل دا کوٹھا ڈھاون خاطر
پیار پریت نبھاون خاطر
تن من ساڑ کے اج تے راول　　　منزل پائے منزل پائے
سائیاں نوں اج گھیرا پائے
مرشد دے ول پھیرا پائے
پہنچ قصوریں کر کشائے
تن من ساڑ کے اج تے راول　　　منزل پائے منزل پائے
دُور در گڑیں عاشق مردے
لکیاں دے دم صادق بھردے
تھوڑ دِلے تاں پیار نہیں کردے
تن من ساڑ کے اج تے راول　　　منزل پائے منزل پائے
جپ اجھکن نوں چور سدیندے
گِداں پالے مورا کھیندے
غیر تاں نہیں ایہہ یار مریندے
تن من ساڑ کے اج تے راول　　　منزل پائے منزل پائے
مرجاسیں انج مار جھلائیاں
جان بچائے نال ہمسائیاں
رب بخشی آ یار منائیاں
تن من ساڑ کے اج تے راول　　　منزل پائے منزل پائے

باچا خان

کوئی سُرخ سلام کریندا اے
کوئی ساوا یار سدیندا اے
کوئی اِنج دَسّے اوہدی عظمت نوں
''اوہ باچا نہیں غداروی سی''
جے سچ پچھو تے میں دَساں
اوہ اصلوں دھرتی جمیا سی
اوہنوں پیاری ساری دنیا سی
اوہ مظلوماں دا یار وی سی
اوہ دنیا دے وچ کھلرے ہوئے

پختوناں دا ایکا سی
اوہدی عظمت اینی سی یارو
اوہ امریکا دا وَیری سی
جرنل، چور لٹیریاں دا
اوہ مُلّاں تے اتوادیاں دا
اوہ ظالم سبھ سرداراں دا
اوہ خاناں نال وڈیریاں دا
اوہ دشمن سی اوہ دشمن سی
اوہ پختوناں دا باوا سی

کدمُکسن چھٹیاں قہردیاں

گل رکھیں عشق دے رازاں دی
اج کٹھیاں کر کے ہیراں نوں
اج رانجھے سبھ سدا بھیجیں
گل دَسیں ظلم دے سازاں دی
جد دھرتی ونڈی مُک ویسی
جد نفرت بُوٹی سُک ویسی
جد ساریاں باہاں روکن لئی
اِک بانہہ دے اشارے رُک ویسی
فیر دھون لہسی بازاں دی
کشکول بھنیسن سڑکاں تے
فیر کاراں کھوہ کے چوراں توں
فیر حُسن چُرا کے موراں توں
جد ڳساں ننگیاں بھیناں نوں
تاں اتھرو رُکسن ماواں دے
فیر کوئی نہ کھوہسی بھیناں نوں
چھاں ایہہ وِیر بھراواں دی
فیر کوئی نہ اُجڑی ماں ہوسی

فیر رَل مِل باہساں چھاواں تے
فیر ناز کریساں باہواں تے
فیر گلاں عشق ولہر دیاں
تد مکسن چھٹیاں قہر دیاں

تُوں بختاں والی سِنّدھڑی نی

جد ہونی تینوں گھیریا
تُوں سدّ ماری اے پُتراں نوں
تیرے پُتر بھجدے آئے
اوہناں کوڑے کھادے، دھون لہائی
جیلاں کٹیاں، سنگل پائے
گولیاں ڈکیاں سینے تے
اوہناں لاج رکھی تیری اجرک دی
اوہناں چپے چپے کھل کے نی
راکھی تیری کیتی اے
پر تیرے تے جو قابض نیں
نھیریاں راتاں دے وچ بہ کے
عیب لُکائی پھِردے نیں
اوہ چانن کولوں ڈردے نیں
جد چانن ہون تے آوندا اے
ایہ لہو دیاں ندیاں دے نال اوہنوں
بلن توں پہلاں

مسما دیندے نیں
مُٹھی وچ دبا دیندے نیں
لاشاں ہیٹھ مُکا دیندے نیں
تے فِر اجرک
پاٹ کے لیر و لیراں ہوندی
پر اوس پاٹی اجرک دے فر
جھنڈے بندے
جھڑے چُک کے تیرے پُتر
وردی والے ناگ نوں گھیرن
راہواں ڈک کھلون

نظم

وارث رُلدا سڑک دے وِچ میاں
سگے آ کے اج پردھان ہوئے
نِنّدیا کرن دی تھاں نیں چھُپ بیٹھے
شاعر پُت تیرے بے ایمان ہوئے
جھوٹھا راگ الاپ پنجاب دا جی
حقی رُلے تے وارث خصمان ہوئے
بولی بولے نہ اوہ وارث شاہ والی
ہیر بھُلی تے کُتے مہان ہوئے
دُلے بھٹی تے بھگت دے نال دے جی
ڈاکو چور لٹیرے سلطان ہوئے
عجب کیتا اے اج نیاں لوکاں
لُٹے حاکم تے چور واہی وان ہوئے
گلھاں دین پئے سُکی چناب نوں جی
وِیچ کھان والے انسان ہوئے

مینوں اِنج دفنانا

کر کے کٹھا بالن
اُتے پانا تیل
لا کے اَگ چِتا نوں
وِچ چنھاں دے یارو
خاک نوں دینا روڑھ
باقی بچدی نوں
کُل پنجاب دی دھرتی اُتے
رج کے دینا دُھوڑ

جھوک ماہی دی

جھوک ماہی دی اُجڑی پئی اے
کوئی رانجھن آن وساوے
مُڑ کوئی وارث جمے یارو
جہڑا قِصّا ہیر سُناوے
اج فر مُلّاں دھاڑُودے سنگ
رَل کے قبضا کیتا
فر کوئی بلھا جمے یارو
جو للکر مار بھجاوے
اج فر چِٹے چم دے نطفے
کالے چم نے
لوکاں دی ات چائی
فر کوئی جمے بھگت یارو
جہڑا ابماں نال اُڈاوے
ایتھے کم نہیں راول دا
جہڑا نظماں لکھ لکھ یارو
پیا اپنی ٹوہر بناوے

نظم

وارث نوں لاوارث کیتا ویکھ راول دے کارے
باہونوں فریا ہو جانٕے جانٕ کیہ کتوارے
بلھے دی اساں قدر نہ کیتی جا چڑھے چوبارے
تاہیوں دنیا ساری سانوں بھیوں بھیوں کھلّے مارے
اسیں جا چڑھے چبارے
بھگت سنگھ دی ارتھی نوں اگ لاوے کہڑا آ کے
تیل تے ماچس کون لیاوے ست سمند پاروں جا کے
حاکو ہوریں نسل اساڈی وِیچی بیٹھی کھا کے
کھادی موڑھی جگ توں لے کے تھی گئے ننگے سارے
اسیں جا چڑھے چبارے

عزم

کیہ جہی چھری چلا کے حاکم میریاں ماں نوں کوہیا
لکھ پیا حاکو معافیاں منگے داغ تے دھو نہیں سکدا
میں وی سبھ کجھ ساڑ کے یار و وچ میداناں آیا
ایسے لئی تے رڑے میدانے گج وج کے پیا آکھاں
آزادی توں گھٹ تے راول سودا ہو نہیں سکدا

بے وطنا

سبھ اچھا دیاں دین رپورٹاں
لُٹ کے آپے ڈاکو
اِک تھاں رہ کے تینوں مینوں
ملن نہیں دیندے حاکو
حال نی مائے حال
حال نی مائے حال

پنجاب دا سنیہا

میرا عشق دھمالاں پاندانی
جارڑے مدانے آہندانی
میں روگن ہاں توُں روگی
میں جوگن ہاں توُں جوگی
میں دھرتی دا مِیت نی اڑیے
دھرتی میری مسیت
میں ٹرنا اوسے رِیت
میرا صدیاں پرانا گیت
جہڑا ہُو دے عالم اندر
سچ دا ٹل کھڑکاوے
جا پانْی اندر یارو
بجھی اَگ بھڑکاوے

میں لیساں بدلے تہاڈے
جِت وکھاساں تہانوں
حق دیواساں تہاڈے
اَگے لا کے سارے
لٹن والے سُور

اج سنْو اوئے یارو
مینوں گالھ نہ کڈھو
میں لاہساں تہاڈیاں رِیجھاں
میں بن وکھاساں تہانوں
دُلا، بھگت، منصور

لام

راہواں دے وچ ملیاں بانگاں
گھر جاندیاں پَے گئی شام
دھرتی دے لئی لڑو جوانو
وچ میداناں لگی لام

جنگ

آ ؤ بئ سبھّو رَل کے
فر اِک واری لڑیے
آ زادی دی جنگ
آ زاد کرا ییٔے راوؔل
جھڑ ی جنتا بیٹھی تنگ

رانجھن ناویں

سُن لَے میر یارانجھن یارا
تُوں نہ جھُوٹھے سُفنے ویکھ
ساڈاکم تے پھل ونڈناسی
تُوں کیوں کنڈے جھولی پائے
تینوں پھاھون دےلئی یارا
وڈیاں چوراں جال وچھائے
چک لَے بلماں برچھی راول
اَگاں لاکےساڑتُوں سارے
جہڑے تیری دھرتی اُتے
گرجھاں بن بن آئے

دل دے بھیت اوہدے ناں

منزل توڑ چڑھی نہ یارو
ہتھ چھڈ کے ٹُر گیا سانوں
اکھیاں دا اج چانن مُکیا
رُل گئی راہواں اندر
مسجد ول میں قدم ودھایا
سجدا ہو گیا مندر
واہ مقدراں ماڑیاں
اکھیاں سوئے چاڑھیاں
رتاں انجے کاڑھیاں
وچ کلیسے راول
لکھتاں بہ کے ساڑیاں

امن پھریرا

سندھڑی بیٹھے کرے دُعا
سندھورڑھدا کرے صدا
سندھڑی دا دُدھ پیوݨ والے
سندھودا پاݨی پیوݨ والے
اس دھرتی تے جیوݨ والے
رَل کے سارے راول
امن پھریرا لہراوَ جی امن پھریرا لہراوَ

(دریائے سندھ......جہنوں سندھوآکھیا جاندااے)

مُک مکاء

سبھ کجھ کو لے رکھ تُوں مینوں
نہیں ککھ تیرے دی لوڑ
راضی کرن کنتیاں دا کم
مکھ لَے میٹھوں موڑ
میں نہیں مندا اتینوں جاہُن
میرا اپچھا چھوڑ
میں ہُن نواں اُچھاڑ سوایا
تیری کاٹھی دِتی توڑ
تیرے راگ ہن تھئے پرانے
مرے گئے سبھ حواری تیرے
باقی بچدے ہوڑ
توں زنجیراں توڑ دے راول
تُوں زنجیراں توڑ

جنت نوں کیہ کرنا

اس دنیا تے اِک وی یارو
سُکھ دا ساہ نہیں بھریا
عشق کمایا ذِلتاں پائیاں
قدم اگیرے دھریا
راضی کرن نوں سانوّل یارو
ساری رات نہ سُتّا
فر وی میتھوں ودھیا یارو
اس دنیا دا کُتا
چھڈ نمازاں روزے یارا
کیہ لالچ خاطر مرنا
جنت نوں کیہ کرنا وے راوؔل
جنت نوں کیہ کرنا

ہوکا

اج سُنو میں ہوکا دیواں بن کے جی پنجاب
ویکھو یار تریہایاں توڑی ونڈ ساں میں جی آپ
سندھی یار بلوچ نالے
سن لیون پٹھان
ظلم ورودھی گیت میں چھوہساں
بن کے بلھے والی تان
ہن نہ گرجھاں اُڈن دیساں
بازاں دی میں دھون بھنیساں
ظالم دا میں راہ ڈکیساں
پر تسیں اوئے یارو
میرے ہر اِک ڈُلے دے نال
بُلھے دے نال
سانجھاں پا کے
اوہدا ہتھ ونڈاوَ
اوہدے مگریں تسیں وی یارو
ساتھی بن بن آوَ
گالھاں کڈھ کے نیچ نہ آکھو
اوہدا دل ودھاوَ

پنجابی

دھرتی نوں ازاد کرایؤ دھرتی نوں ازاد
سن نی مائے میریے
تُوں کیہ پچھدی ایں میتھوں
میں کیہ کجھ دَساں تینوں
میں چوراُچکا آپے
لاہ لئے چُوڑے تیرے
سن نی مائے میریے
میں تیری اولاد
سن پنجابا میریا
میں آپے کیتا تینوں
ساڑسواہ برباد
ہُن آپے نعراں ماراں
کرلمّی رُوداد
دھرتی نوں ازاد کرایؤ دھرتی نوں ازاد

میرا عشق

مَیں نے مَیں نال عشق کمایا
تُوں فیروی اکھیاں پھیر نہ
میرے عشق دی لذت بلھ تیرے
تُوں فروی کلاوے گھیر نہ
اِک جُسے نوں ہےئ جُسے نال
نہ کھیہ کھیہ انج مرجھائی دا
سبھ لذتاں تیرے نال نی
نہ قِصّا پُچھ ہرجائی دا
فروی کنڈ میں تینوں کر کے
آ کھاں رڑے مدانے
راوآں ہے لوکائی دا
نی راوآں ہے لوکائی دا

ظلم کدے دے اندر

اس ظلم کدے دے اندر
انج ساری عمر لنگھائی
بلھ کنّبدے رہے
اکھ سجدی رہی
ٹھنڈ کاں اندر یارو
جند نمانی ساڈی
ہر دَم سڑ دی رہی
ہاڑ پیا تے تنگم ننگی
جِند ڑی ٹھر دی رہی
ست اسمانی دُور دُراڈے
لُک چھُپ ویہندا
رب وی راول کنّبدا رہیا

تینڈے پُتر ڈرے ڈرے

رُکھتاں ہرے بھرے نی مائے' رُکھتاں ہرے بھرے
تینڈ یاں چھاتیاں کیوں سُک گئیاں
کھول سُنا توُں دُکھڑے
پھُلاں دے نال مہکن پئیاں
اج چور ستے کوٹھیاں
پِنڈاں ول کیوں راج کرے پئی
بھُکھ دھڑلے نال
اج تڑفدی پئی اے دھرتی
لِسدے بالاں وانگر
پھَول سُنا توُں دُکھڑے
تینڈے پُتر ڈرے ڈرے
رُکھتاں ہرے بھرے نی مائے' رُکھتاں ہرے بھرے

''اٹک قلعے سے'' نوں پڑھ کے لکھی

پنج دریایۓ سن

تُوں کتدی کتدی کت نی چرخا کتدی کتدی کت
تیرے پُتر رکھن آپے جِند ساڑ کے تیری پت
جیوں آفتاب دیاں لاٹاں بلکیاں اٹک قلعے دے اندر
جہنوں ویکھ کے سارے کنّب گئے ہن اسلام قلعے دے مندر
نویں کوٹ جہی جنت ہوئی شہر لہوروں باہر
اسلام دیاں سبھ ٹھیکیداراں پایا سی جتھے قاہر
قہریاں بھریاں گھڑیاں تُوں کنج ملسی راول آزادی
جِنا چراسیں کر نہیں دیندے بُوٹاں دی بربادی

سندھڑی دی عرضوئی

اس دھرتی توں اُڈن والیاں گرجھاں
ڈَک سکوتاں ڈَکو
جہڑے جا کے نال گوانڈھے
دھرتی دے ات سندر شیشے
کِرچ کِرچ کر دیون
اوہناں واگاں ٹُٹیاں نوں
نپ سکوتاں نپو
جس کوٹھے دے اندر
سارے راضی ہوون
ایہ جہیا کوٹھا رَل کے سرے
چھت سکوتاں چھتو
پھُلاں نال جو مہکن پئیاں
ایہ جہیاں سبھ کیاریاں راولؔ
گڈ سکوتاں گڈو

خلیج دی جنگ بارے

چارے سُو پیا قتل کریندا دھرتی دے ہر راکھے نوں
جین دا حق وی کھوہ لیا یاروا وہنے ہر اِک ماکھے توں
ظالماں نوں تاڑ دیو
اوہناں دے جھنڈے ساڑ دیو
دھرتی نوں ازاد کراؤ ہُن تے آل سعود توں
بُش دے پلویں بوھی مارو فہد شمشیر یہود نوں
بھن اوہدی ہرناڑ دیو
اوہناں دے جھنڈے ساڑ دیو
ترکی، شامی، مصری فوجاں جارَلیاں سنگ قیدو
ہُن تے رانجھن پھڑ تلواراں کیری جاہر فہدو
بُش نوں سُولی چاڑھ دیو
اوہناں دے جھنڈے ساڑ دیو

نظم

گیت حیاتی والے گا کے
رانجھن بیٹھا کن پڑوا کے
ہیر سیاپا کردی رہ گئی
کھیڑے لَے گئے ڈولی پا کے
ویکھ بہاراں دے وچ سڑ گئی
ساڑے رب پھُل آپ کھِڑا کے
پیڑ محبتاں والی دھاء کے
کالی بدلی سر تے آ گئی
ہُن تے ککھاں نوں بھئی ساموں
پہلی بھُل وی کوٹھے ڈھا گئی
رانجھن رانجھن کُوک نہ راول
اُٹھ کے پیارا سانبھ لَے سانوّل

راز

رازدِلاں دے جانْے کوئی کوئی
درد پچھانْے کوئی کوئی
سچ لکایاں لکدا ناہیں
سچ لکاندے کوئی کوئی

اوہدے ناں

طلب یار دی جو وی ہوئی میں رانجھت رانجھت کیتی
لوئی چک فقیراں والی میں بھگت بھگت کیتی
عجب نظارا دِسیا مینوں کعبے سجدا کیتا
تک خیال میں خاباں والی عبرت عبرت کیتی
راضی ربا رہیں نہ میتھوں کیتے کم نہیں چنگے
یبھ عشق دا پایا میں وی درگت درگت کیتی
انبر ان نوں میں چیر وگا ہواں دھرتی ٹوئے ٹوئے
ضرب عشق دی کھا کے رانجھے ہیبت ہیبت کیتی
دلبر میری ہستی ویکھ کے چھڈ گیا مینوں راول
بے پچھانا کہ کے مینوں تیرتھ تیرتھ کیتی

نظم

میری لکھ چوں
جمدی شاعری
ویکھ کے رُت وی
اپنے آپ بدلایا
مٹیاراں نے
زلفاں دیاں چھاواں دے وچ بہ کے
اپنا رُوپ وٹایا
ظالم فر وی
اگے لگ کے نسیا
میریاں نظماں
اوہنوں انج ستایا
میں وی سُتا گھُوک پیاساں
مینوں دھرتی آپ جگایا
اسٹیجاں تے بھنگڑے پے گئے
پڑوی اُٹھ کے نچیا
وچ میدان جدوی راول
نظم سُناون آیا

بیت

میں وی بُلھا، تُوں وی بُلھا، بُلھا کل جہان
باجھ بُلھے دے دنیا اندر کوئی نہیں انسان

☆☆☆☆☆

تند ہواواں اُگھڑیاں ساہواں ہو کے بھردیاں ماواں
سہک گئی اے دل دی دھرتی لبھدیاں ٹھنڈیاں چھاواں

☆☆☆☆☆

ویکھ سمندری لہراں اُٹھیاں، اُٹھیاں بھنگڑے مار
راولؔ ہریا دنیا ہر گئی تُوں وی ربا ہار

☆☆☆☆☆

بول وٹائے بولی وٹ گئی مڑس پرائے ستی
''ہے'' توں ''پے'' میں ہوئی راولؔ رُٹھی کتے دی کتی

☆☆☆☆☆

رساں دے راج وچ نی

عرشاں دی رانی میری
کھوہ لئی جوانی میری
رساں دے راج وچ نی
عزتاں دے شملے اُچے
گھر دے نیں راکھے لُچے
رساں دے راج وچ نی
گلاں تے بھانبھڑ
میرے جہے لوفر نچدے
رساں دے راج وچ نی
منزل اے دُور دُراڈی
جِندڑی نہ نکلے ڈاڈھی
رساں دے راج وچ نی
بھاگاں تے جیراں میری
کرماں دے ہتھوں ڈھیری
رساں دے راج وچ نی
سڑکاں تے نیر وگدے
سندھڑی تے تیر چلدے

رساں دے راج وچ نی
ساون وچ سڑدے بُوٹے
لوے گا کون جھوٹے
رساں دے راج وچ نی
متر تے بن کے بولو
بلھاں دے جندرے کھولو
رساں دے راج وچ نی
حالی اے رات گوڑھی
ہر دل نہیں کسے دُھوڑی
رساں دے راج وچ نی
مُکیا نہیں راج پیٹے
موہرے دے پُچھے بیٹھے
رساں دے راج وچ نی
سگھڑاں نے بوتھے بدلے
اہونے پانی گدلے
رساں دے راج وچ نی
ڈڈوواں دی ٹراں ٹراں اندر
لکے نیں بیٹھے بندر
رساں دے راج وچ نی
اُتوں تے بنن نمانے

ڈِھڈوں نیں سارے کانے
رساں دے راج وچ نی
سجناں دے نال کھڑ کے
وسیں تُوں نال مر کے
رساں دے راج وچ نی
راول تے بہتا پینا
کرے اعتبار کمینا
رساں دے راج وچ نی

ساڈی واری

دُور دُراڈا وسدا ماہی

لا گے چا گے

لبھ شبھ کے

جو ہنّب گئے سن دیوانے

فرِبَہ کے ٹالھی تھلے

راہ ماہی دے مَلّے

آندیاں جاندیاں

پُچھ پچھ کیتی

پُچھدیاں پُچھدیاں ویلا لنگھیا

عمراں دی پے گئی شام

تے

وقت پرانے تھی گئے سن

راوَل دی جو واری آئی

بند میخانے تھی گئے سن

''میں'' سچے دیاں گلاں

لوکی آہندے دُوراسمانیں
چنگے فیصلے ہوندے نیں
پر کجھ صدیاں توں
ویکھ رہیا واں
ساڈے قاتل
ہر اِک واری
حاکم بن بن آوندے نیں
تے ہر واری
مقتل دے وچ
ساڈے لئی
سُولی ٹنگی رہندی اے

ہٹھ

انبر بالے بتّیاں
گھُپ انھیرے ہون
تیری خاطر کملیا
رانجھے چھُپ چھُپ رون
چرخا گھُوکر مارے
اج نہ کتّے پون
تُوں کیوں بیٹھا گوڈیاں بھار
لک وچ دے کے ہتھ
اُٹھ گھسا نہ مَتھ
کردے ساریاں اُچیاں
پگاں لِیر وِلیر
جہناں بنایا تینوں
منگتا جہیا فقیر
چُک لَے ہتھیں بھالاں
موڈھے چک لَے تیر
تینتھوں کھوہوے جہڑا
اوہدا سینا چِیر

سندھ دے قوم پرست رہنما شہید فاضل راہو دے ناں

راہوکی

دھرتی وچ سمانا نی میں دھرتی وچ سمانا
جتھے بالے فاضل دِیوے
اوتھے روگن کوئی نہ تھیوے
پئی ٹک ٹک دنیا یارو
امرت بھر بھر پیوے
میں اَگ ملوچے لانْے
جہڑا راہ وچ آسی تھانا
دھرتی وچ سمانا نی میں دھرتی وچ سمانا
سندھڑی دے ہاری رَل کے
جُسے تے مٹی مَل کے
جاں کدسن وچ مدانے
رہ جاسی دنیا ہل کے
فرپباں بھار کھلو کے
میں رج رج بھنگڑا پانا
دھرتی وچ سمانا نی میں دھرتی وچ سمانا

راج گرو میں بننا
بھگت سنگھ نال رَلنا
فاضل دے سنگ چلنا
فر ویکھ لٹیرے ملنا
ازادی دی لیہ تے
میں سُوہا جوڑا پانا
دھرتی وچ سمانا نی میں دھرتی وچ سمانا
جد لگسی نعرا سندھڑی دا
ول کھلسی راول پگڑی دا
فر ویکھ وڈیرے نوں
کنج پیسی خطرا جندڑی دا
فر وچ مدانے رَل کے
پھیساں موٹا دانا
دھرتی وچ سمانا نی میں دھرتی وچ سمانا

پاش دے ناں

پاش نوں کوہیا دھرتی کوہی
وال کھلاریں بُڈھی مائی
دیندی پھرے دُہائی
ات گرداں ات چائی نی اڑیے ات گرداں ات چائی
پاش نے زُلفاں گندھیاں سن
پاش نے ٹوٹے ٹوٹے سارے
اِک تھاں کٹھے کر کے
ونجھلی اِک بنائی
ات گرداں ات چائی نی اڑیے ات گرداں ات چائی
پاش دی ونجھلی بھنن آئے
پاش دے ماں پیو جائے
اوہناں تے فراپئے تائیں
ونجھلی توڑ ونجائی
ات گرداں ات چائی نی اڑیے ات گرداں ات چائی
اج سُنو اوئے دہشت گردو
اس ونجھلی دی سر تے لوکاں
رج رج بھنگڑے پائے

کل جہانی وسدیاں لوکاں
امر کہانی پائی
ات گرداں ات چائی نی اڑیے ات گرداں ات چائی
واہگیوں پارسی وسدا جھڑا
پاش کوِ تا بھریا ویڑھا
سُن لئے راول، وارث، بُلھا
پاش دی لڈ دی ڈولی
نانک دے گھر آئی
ات گرداں ات چائی نی اڑیے ات گرداں ات چائی

میرا دین ایمان پنجابی

میں پنج دریائی راٹھ ہاں میرا دین ایمان پنجابی
میرا لکھنا پڑھنا گڑھنا نالے سارا گیان پنجابی
جس دن چھڈاں پنجابی اس دن ہوواں کافر
لیلیٰ باجھوں مجنوں یارو جویں ہووے لاغر
جنت ورگی میری دھرتی بولی نہیں جے ماڑی
کیہ ہویا جے کُتیاں نے اج قبضا کر کے ساڑی
اِک دن آوے گا میں کھوہساں پائی پائی
جہڑی کھوہ کے چوراں میتھوں میری ونڈ کرائی
سندھی پشتو نال بلوچی سبھ اساناں جڑے
ایہناں توں وڈا ہاں میں نہ ایہ میتھوں نکے
اِک جھلا اس دھرتی جمیا دیندا پھرے نقارے
سبھ زباناں دے نال یارو کرو محبت سارے
اس جہانیں جیکر لوکاں وی دتی رب نے بھور
جنت دوزخ اندر وی فر جاسن راول ڈھور

تھر دیاں چیکاں سُن کے رب چپ کیوں کیتی آ

تھر دی دھرتی تے کجھ وسدے مظلوماں دے بال
حاکم اکھیں پھیر کے بیٹھا توں نہیں پُچھدا احال
جیکر نہیں سی سانجھ نبھاونْی کاہنوں بنْیا ایں رب
ویکھ کے تھر دی حالت رباکافر پیئے نیں کنّب
نہ ای تیری اکھ بجی اے نہ ای بجیا دل
ذری ذری دالیکھا پُچھاں اِک واری جے مل
جہدے نال تُوں عشق کماویں اوہ سردار کہاوے
بنّدا عشق کماوے تے فر دردر دھکے کھاوے
عرشاں اُتوں قہر تُوں ڈھاویں اِک غلطی جے ہووے
بخشنْہار کہاویں نالے سنْیں نہ بنّد ا رووے
کنج داشاہ بنا کے رباگھلیا ای مینوں ایتھے
تھر دے اندر راول ویکھے لوکی متھا پٹدے

اج دارا نجھا تے مہینوال

وکھ لَے بھاگاں تینوں سینے لاواں گا میں
بلھ چوساں گا پیاریاں باتاں پاواں گا میں
کچے گھڑے تے تُوں ٹھل سیں
پار کھلوتا ہوواں گا میں
چُوری کُٹ لیا سیں جدتَں
مجھاں چھوڑ کھواواں گا میں
ٹِپے جدتُوں گاویں گی تے
ونجھلی دی سُر پاواں گا میں
ہیر بنڑ دے خاب تُوں تک لَے
رانجھن آپ اکھواواں گا میں
پر تُوں سُن لَے
جد تک تیری میری دھرتی
سنگلاں دے نال جکڑی پئی اے
اونا چر فر بھاگاں توں وی
سُکھ دی نیندر سوئی نہیں

جِنا چر فرامن پھر یرا
اس دھرتی لہراوے نہ
اونا چر تے رج کے کھانا
سُکھ دا سونا
سبھ حرام اے راوآں
جِنا چر اس دھرتی اُتے
بھُکھا ننگا مُک نہیں جاندا
کید وکھیڑا مر نہیں جاندا
نواں سویرا ہو نہیں جاندا

کتھا دیس پنجاب دی

میرے دیس دے واسی مینوں آہندے نیں ابلیس
جد وی میرے اندروں یارو زخم مریندے ٹیس
میرے دیس دے پِنڈاں دے وچ انج وی ہوندا ویکھو
ہل پنجالی ڈنگراں دے نال جُتیا بندا ویکھو
دنے راتیں جاگے نالے پوہ وچ ٹھردا رہندا
لہو نال بُوٹے پال کے آپے بُھکھا مردا رہندا
سال بہ سالیں شہروں یارو پگڑیاں والے آندے
جشن مناندے عزتاں لٹدے چکیاں وچ گالے پاندے
شہراں دے وچ ننگیاں کر کے میری بھین نچاندے
اوہنوں رول کے لوکاں ساہویں انج نیں گِداں پاندے
حاکم ہوری وچ اسمبلی اپنے گُن گنواندے
اِک اِک بندا توڑن دے لئی لکھاں خرچے جاندے
ہڑھ آون تے لوک مرن پیئے حال نہ پچھدا کوئی
لاشاں کیرن نعرے مارن انج سیاست ہوئی
میرے تیرے درداں دی نہیں کول کسے دے دارُو
ویکھ آزادی خاطر تھی گیئے قابض بندے مارُو
راہواں پدھریاں کر کے آپے اُٹھ اُتانہہ نوں راولؔ
ایتھے تے ہُن رب وی یارو چوراں دا اے سانول

(اشفاق نابر دی ماں دے فوت ہون تے)

ماں

سُن نی مائے
میریاں ٹھنڈیاں چھاواں کھوہ کے
جا بیٹھی کیوں نکرے
میتھوں ویکھ نہ ہووے
دنیا دے دستور
جہناں دے اندر مائے
وِیر کریندے ٹکڑے
تیرے کٹھے کیتے ککھ
تھی گئے نیں اج چُور
تیرے باجھ نی مائے
تھئے لہو سبھ چٹے
دھیاں بہہ کے رون
پُتر پان فتور

شیخ ایاز

ہُجکاں مار جگائے
جویں تُوں دھرتی دے جائے
جہناں ماںٔ پوہ دے وچ
اکھ نہ میٹی کت
کدتیک ہار ہار کے
آخر جاسن جت
جویں لہونال بھریا سندھو
پیارو ڑھے نت نت
تینوں ویکھ کے شیخا
چھوہی اج کبت
جہنوں پڑھ کے میرے وِیر
دھوسن سارے کوڑھ
تیرے ورگا شیخا
پھٹسی آفر بوڑھ
جہدے ہیٹھ میں راوّل
کٹساں بہ کے ہاڑ

بھُکھاں رج لنگھاساں
دیساں لاشاں ساڑ
انج لنگھاساں یارا
ماںٔ پوہ تے ہاڑ

کٹھے ہو جاؤ وِیر

کِہنے سیس کٹانا نہیں بھئی اس دھرتی دی خاطر
کون پُنّل نہیں بند ایا روآپ سسی دی خاطر
پنج رنگاں دی جھلی کِہنے کیتی لِیر ولیر
مارکے للکرآ کھاں اج میں
کٹھے ہو جاؤ وِیر
پنج دریائی دھرتی نوں میں ویکھنا اے آزاد
پاک پلیتی دے چکروچ تھی گئی اے برباد
مذہباں دے اس چکر اندر کھس گئی ساتھوں ہیر
مارکے للکرآ کھاں اج میں
کٹھے ہو جاؤ وِیر
دیس پنجاب دی مٹی نوں میں چُم چُم سینے لاں
سُن کے نعرا ازادی دا ٹھنڈا ہو جائے ہانہ
چھڈ کے سبھ صحیفے لبھو بلھے ورگا پِیر
مارکے للکرآ کھاں اج میں
کٹھے ہو جاؤ وِیر

14 اگست جشن ازادی

رَنج دا ہویا چانن یارو
رَنج دی مِلی ازادی
رَنج دا نھیر امکیا یارو
لوءاے پئی گواچی
اس گھیرے چوں باہر جے نکلیں
جیکر وادھو بولیں
فتوے لگسن کافر ہوسیں

جاسیں یار ٹنیا
جیکر منگے حق تُوں اِتھے

سوٹیاں وجسن
جیلاں کٹسیں

ہوسن گولیاں سینیوں پار
ماپے مرسن سڑکاں اُتے
انج بنْسی دھی شہزادی
رَنج دا ہویا چانن یارو
رَنج دی ملی ازادی

بھالاں دی گھڑ گھنج

ہتھاں دے وچ جیکر طاقت ہووے
تے فر کھوہ نہیں سکدا کوئی
حق حقوق اساڈے
تے فر وڈھ نہیں سکدا کوئی
ناصر ورگے پُتر
ہتھاں دے وچ جیکر طاقت ہووے
مر نہیں سکدا یار عباسی وانگر کوئی
ڈھا نہیں سکدا کوئی
خان نواب دے ست پُتراں دیاں لاشاں
آ وَاج رَل کے سارے
سُوہے جھنڈے والے
کریے بَہ کے ایکا

پایئے ہتھاں دے وچ ہتھ
نال رلایئے ہاری
ضرباں لایئے کاری
کھوہیے چوراں توں اج لاری
چایئے بھالاں دی گھڑ گھنج
چڑھسی تاں لاڑاں دی جنج
چڑھسی تاں لاڑاں دی جنج

(نواب نوروز خان جہدے ست پُتراں نوں ایوبی دور وچ پھاہے لایا گیا تے اوہنے اپنے پُتر بھاٹے خان دی لاش ویکھ کے آکھیا ایہد یاں مُچھاں اُتانہ کردیو)

پاکستان اے تیرا

حق منگن والے ہتھ ایہ میرے
وڈھ دتے نیں جاندے
جد روزگار میں منگاں
چوکاں دے وچ کھڑ کے
سنگھ تے سینے میرے
گولیاں دے نال یارو
بھُن وی دتے جاندے
سبھ سکولاں تے درساں دے بُوہے بند نیں
ڈھیٹھ پڑھنے دی حداے یارو
اُچی اُچی آہندے نیں
تیرے پُتر کیہ کرنا اے پڑھ کے
ایہ کھیتاں نوں بھسن سیہدے
کھیتاں نوں فرسیہدے بنھن والے
باجھ دواواں مرجاندے نیں پتر میرے
تے فرمینوں
دیش بھگت دا سبق پڑھایا جاندا اے

جد دیش میرے تے قابض ڈاکو
گوانڈھ تے قابض ڈاکو دے نال
گل کسے تے اَڑ جاندا اے
تے فرمل کے ڈاکو
دوٹکیاں دے شاعراں کولوں
ترانے لکھ گواندے نیں
اُٹھ وے خان اے تیرا
سارا مان اے تیرا
پاکستان اے تیرا
پاکستان اے تیرا

باغی سوچاں

میرے دیس دے مظلوموہُن کرو بغاوت رَل کے
پردھاناں دیاں پگاں رولواج تے سارے مل کے
باجھ بغاوت کجھ نہیں لبھنا بھُکھیاں مردے رہنا
کنگنا سنگلاں توں نہ ڈرنا ایہ مرداں دا گہنا
سُولی چاڑھن کوڑے مارن گولی نال اُڈاون
ماڑہ پوہ تے ہاڑ دے پچھوں آندا اے فرساون
موتاں دے ول کھڑے بغاوت جانے کُل سنسار
باغی ہوئیاں سوچاں راول کِنیاں نیں جی دار

میں تارُو پنج دریاواں دا

زوراور میں باہواں دا
عاشق سادُھو چھاواں دا
جہدا بیلا لاشاں لوڑدا
ہاں پاندھی اوہناں راہواں دا
میں تارُو پنج دریاواں دا

مِٹّی دیس پنجاب دی
میرے ساہواں دی خشبو
پئی دھرتی ہاکاں ماردی
داغ تسّی دے دھو
اُٹھ اُتانہ نوں رانجھنا
سُن سنیہوڑا کاواں دا
میں تارُو پنج دریاواں دا

نہ بُکھاں نُوں تُوں سی
اُٹھ دُدھ چنھاں داپی
نہ ہمتاں بیٹھیں ہار
بھاویں جاوے سیس کٹی
بُلھے مادھو سبھ نیں راول تیرے
ویکھ تُوں اُچیاں تھاواں دا
میں تارُو پنج دریاواں دا

تتڑی

سرگھی ویلے میں جاگی
مینوں یار جگاون آیا
بختاں ماری تتڑی نوں
بھاگ لگاون آیا
مینوں سندھ جگاون آیانی
مینوں سندھ جگاون آیا

رب

رب رب اندر رب لبھداواں
کاہنوں نت بکھیڑیاں کھبداواں
رب قہر وسار قہار ہویا
میں تے کیڑے کیڑیاں دی خیر منگداواں
رب جنت دے نال بنائی دوزخ
دوزخوں اَگ وکھاڈراوندااے
ایویں لہوغریب سکاونداا ے
میں تے سبھ دے لئی جنت لبھداواں
ہتھیں مسلم دے کیوں ٹھیکیداری اے
میں تے ایہوتفریق مٹاونداواں
ایسے لئی تے اج میں مسلیاں نوں
اِک اکھ وی نہیں جے بھاونداواں
سچ آکھیا ہی بھلے شاہ سجن
کدے ملے جے ٹھگن داتینوں موقع
''اوس ٹھگاں دے ٹھگ نوں ٹھگ''

ایران عراق جنگ بارے

وستی اُجڑی سُنّجیاں راہواں
ماں کھڑی اے چکی باہواں
کہ اوہ مُڑسن گبھرو ماں دے
جہڑے گھیرے ظلمی چھاواں
دو پردھاناں داسی جھگڑا
جہاد بنایا سی علماواں
اِک دُوجے نال لَے کے ٹکر
دھرتی ونڈن دا اے چکر
لہو دے نال پئے رنگن دھرتی
علی علی دیاں دین صداواں
جیکر دہشت مذہب دے اندر
تے فرراول باغی ہویا

جا پڑھیا وچ سُنا ئیں

یار چُتالی کڑیاں دے نال عشق اساں وی کیتا
کنواں توں خربوزیاں تائیں نار اساں وی پیتا
نال عشق دے تانا بانا جہڑا راہ وچ اڑیا
اوہو ظلم حقیقت تائیں شعراں دے وچ کھڑیا
کویں عشق محلاں ہوندے کویں ساڈے تائیں
گنج غریب دیاں سدھراں یارو رون مار کے ڈھائیں
کویں زر ہوس دی یارو ہو جاندی اے قاتل
جویں کھوہ کے محلاں والے لَے جاندے نیں ساندل
جاگن والے گنج لٹیندے ویکھ لَے میرے سائیں
گنتی دے تُوں چار نیں لیکے اوہ وی پَے گئے راہیں
ہن تاں میں وی رب آں راوُل اپنے قولاں تائیں
میں وی خالق نظماں دا جا پڑھیا وچ سنا ئیں

سبھے اَت فقیراں چائے

سبھے اَت فقیراں چائے
بول نی مائے

میں بھُکھی میں بھائیْ
ات ول رہندی رائیْ
لُٹیا اج چودھرانی
رب تاں تیرے کول
کیوں چکیا ای کشکول
بول نی مائے بول

سبھے ات فقیراں چائے
بول نی مائے بول

ڈِھڈاں چیر تروپے لا
بھُکھیاں رہ پیغمبری داء
دوزخ دے وچ ڈیرے لا
رب فرمایا کجھ نہ کھا
فجری توں لا شامیں تائیں
وڈیاں اگے ہتھ ودھا
ایہو شان نزول
بول نی مائے بول

سبھے ات فقیراں چائے
بول نی مائے بول

نِند یا

سبھ توں پہلاں
میں کرناواں
نِند یا یارو
بالے دے اس خاب دی
میں نہیں مَندا
میں نہیں مَندا
ونڈ اپنے پنجاب دی

پاک

میں وی کوڑا
تُوں وی کوڑا
کوڑا ہر انسان
اِکو ذات سچی اے من دی
جو موہیا کل جہان

باغی

جہڑے دَور چ لوکائیں تائیں
کِکھ انصاف نہ لبھے

جہڑے دور چ حقداراں نوں
حق نہ دِتے جاون
لکھ لین سجن بیلی راول

اوسے دَور دے اندر
ہر اِک ماں پئے اپنے گھر وچ
باغی بال جماون

لوڑاں

کجھ زہر پیالے پیتے سن
تیرے نال جو سانجھ بنائی سی
تُوں ہنجھو ہو کے ہاواں دے
ایدھر اوہ بیڑے بوڑ گیا
اج لوڑ نہیں تیری جا محرم
مینوں پھیتے جوڑ کے جیون دے

اج زہر پیالا پیون دے
اج راول سانجھ بھنیوں دے

آپݨیاں لئی

نال محبت دے ہتھیاراں
دُنیا ساری وِنھّو
نفرت بُوٹے باغ نوں ساڑن
ایہ بُوٹے نہ گڈّو

درد کہانیْ

ہیر تے رانجھے
پُنوں سارے کٹھے ہو کے
اِکو درد کہانیْ لکھو
خاکی رنگتے ناگ نے جھڑے
اس دھرتی دے گبھرو ڈنگے
سبھ سجناں دی خون کہانیْ
دے کے اج قربانی لکھو
یاں فیر بھگت سنگھ دے وانگوں
خون دا قرض چکانا سکھو

اسیں قاتل آں

میری دھرتی دے بگھیاڑاں
انھے زوردے دُھت نشے وچ
شاہ بھٹائی دا انکھی پُتر
شاہی قلعے وچ مار مکایا
رات دی کالکھ لِنبن خاطر
بلدا دِیوا پھُوک بُجھایا
بُلھے دا لکھیا ساڑ ونجایا
وارث شاہ دی ہیر نوں لوکو
راوی دے وچ روڑھ وہایا
اس دھرتی دا اِک وی پُتر
ایڈے وڈے قہر دے اُتے
ذرا نہیں شرمایا
اسیں قاتل دے سنگ رَل گئے راول
قاتل قاتل قاتل تھی گئے
نذیر عباسی مار کے یارو
اساں کہڑا کارا کیتا

اسیں لکھ دلیلاں دیئے
پر شاہ سائیں دا انکھی پُتر
اساں آپے مار مکایا
اساں آپے مار مکایا
اساں آپے مار مکایا

رازق

اس دھرتی دا
لوکی آہدن
رازق رب رحیم اے
بھُکھاں ہتھوں
مرجاون والیاں لوکاں دا
قتل میں راول
کس دے کھاتے پاواں

بھکھڑا تے کرپان

جیکر میں سچ لکھنا چھڈاں
تلیاں دے نال بھکھڑا اوڈھاں
اِکو لیک میں ہتھیں پاواں
نانک دی کرپان بناواں
ہتھ اپنے میں وڈھ وگا ہواں

دھرتی سانوٗل

جدوی دھرتی کھِنڈی راوٓل
چارچفیرے کھلر گئے نیں
خشبو دے ہُلّے
بݨ کے ساںوٗل

چِترکارو

پنجؔ دریائی دھرتی اُتے
وَسدیو چِترکارو
سارے ہِک زبانی ہوکے
اِکو گیت سُریلا گاوٗ
چِٹے چم دے پہریداراں
جہڑے گُل کھلائے نیں
پاک پلیتی تے الہامی دے چکر وچ
جیوں دھرتی دیاں ونڈاں پائیاں
ساڈے سُفنے
یار فرید تے وارث نالے
مادھو، بُلھا، دامن
سارے خاک رلائے
وردی بُوٹ بندوق دی خاطر
سرحداں دی راکھی ناویں
میرے کھیتاں دی ہریالی
ویچ مسکائے
میرے موڈھے رکھ بندوقاں
آل دوالے دے لوکاں نوں
قتل کریندے پئے نیں
پنج دریائی دھرتی اُتے
وسدیو چترکارو
گبھرو شیر جواناں نوں
سُتی نیندروں پُٹ جگاوٗ
ایواناں تے قابض دھاڑے ماراں نوں
بم، بندوق، ٹینک، طیارے موڑ دیو
بڑھکاں، پگاں، شملے سارے موڑ دیو
تے
امن ترانے گا کے آکھو
ایہ سبھ خزانے لَے جاوٗ
تے
سانوں دھرتی ساڈی موڑ دیو
سانوں دھرتی ساڈی موڑ دیو

اوہ نہیں بیلی میرا

کدی دیسن ڈراوے تینوں
چھڈ کے کالے ناگ
کدی آمد ھلدن تینوں
ایہ وردی والے ناگ
کدی سامراج دے پٹھو
تیرا پاندن بیرا بیرا
جہڑا جان نہ دیوے سندھڑی تے
''اوہ نہیں میرا بیلی''

بول کسانا بول

لہو تے مڑھکا اِک بنا کے
راز ازل دے کھولھاں اَگے
پر دھاناں راہیں پگاں اج وی
پَیراں ہیٹھ مدھولاں گے
بھگت سنگھ دے وانگر راول
مزدوراں نے جھکنا نہیں
سُولی چڑھ کے فر اِک واری
اپنے عزم دھراواں گے

اُٹھ جاگ کسانا

اج دیس دی مٹی کُوکدی اے
اج اُجڑی ماں پئی ہُوکدی اے
سبھ بھن دے رسمی راگ
اُٹھ جاگ کسانا جاگ
سبھ اُچیاں لمیاں کوٹھیاں
جہناں ہیٹھ نیں تیریاں بوٹیاں
نیں لہو دے نال اُساریاں
اج ہمتاں توں کیوں ہاریاں
کیوں سُتے تیرے بھاگ
اُٹھ جاگ کسانا جاگ

(دھرتی ماں پنجاب دے عزتاں رولن والیاں دے ناں)

کُوکاں سُن بے دردا

تیری کُکھوں جمدی جیکر
بھاگوں جیراں ورگی رانْی
تے فر شملے بنھ کے وی میں
عزتاں رولن آندا
لاہ کے لیڑے
سڑکاں کنڈھے
لوکاں ساہویں
پَیراں ہیٹھ مدھلدا
دسیں تیری غیرت
فر وی رہندی سُتی

راز

وچلا راز کسے نہ پایا
سارے تسبیحاں رولن
پچھلے دی لکھ سمجھ نہ آئی
اگلا ورقا پھولن
پڑھ پڑھ اِنج سُناوندے پئے نیں
جویں میں ان بھولن
بک بک کفر پئے راول اج تے
زہر کنّاں وچ گھولن

میں تے لال گھڑولی بھرنی

بھاویں دھرتی توں اسماناں وَتے
بھاویں چن تے سورج تاریاں نوں
اسماناں توں دھرتی ولے
پئے وِنھ وِنھ نھیر گوانے پین
میں تے لاش ہتھاں تے دھرنی
لال گھڑولی بھرنی
گُم سُم گئی گواچی ماں
جہدے ان پڑھ جہے پُت
پئے رُلدے ہر اِک تھاں
جہناں آخر پٹ وگانی
جہڑی لاش کو یلے بن کے
پئی مظلوماں تے جھرنی
لال گھڑولی بھرنی

میں، مُلّاں تے ہوند

کیہ رکھیا وچ سجدے مُلّاں
کیہ آ وِچ مسیتی
کھڑا ایاک وضوتُوں کر کے
اج نماز اے نیتی
جُسّا پاک نہ ہوسی سجنا
جِنا چِر نہ پیتی
ڈھاکے مسجد راول نے
اج ڈھیر عبادت کیتی

میں چُم لاں بُلھ محبوب دے نیں

میں عاشق ہاں معشوق ہے اوہ
رل سڑک گیا مزدور ہے جو
اوہدے تن تے پاٹے لیڑے جو
محبوب میرے دیاں زلفاں ہن
اوہدے زخمی زخمی ہتھ نیں جو
رُخسار میرے محبوب دے نیں
اوہدے پَیر اں ہیٹھ جو چھالے نیں
میں چُم لاں بُلھ محبوبہ دے نیں
اوہدی محنت دا شاہکار ہے جو
تخلیق ہویا سنسار ہے جو
اوہدے لئی کیویں بݨ آفات گئی
اوہدے لہو دے دِیوے بل کے وی
کیوں اوہدے لئی تھی رات گئی
میں دھوݨ لہا کے مشعل بݨاں
متاں رات انھیر ی کٹ جاوے
محبوب میرا اس دھرتی تے
فرمان بھروسے یوگ ہووے
تاں شعر میرے دا مُل پووے
میرے شعر دا مُل اوہدے لئی چاݨ
میری زندگی نوں اوہ ہیئے ماݨ

عشق چنھاں دے

بیڑی رُڑھدی جاوے وے اڑیا
کنڈھے لگدی جائے
آ جا کلیاں رہ جائیں گا
ساڑ سواہ کر دیّن گے تینوں
اِکلاپے دے لانبُو
آ جا بیڑی چڑھ جاوے
عشق چنھاں دے رَل کے ڈُبیے
رَل کے تریے
رَل کے مریے

حاجی حج کریندے

عشق دیاں کجھ ڈِھلیاں تنداں
جا کعبے وچ کسیندے
باہر تاں کردے ہیرا پھیری
اندر پاک رکھیندے
کر کر یار گناہاں نوں
عملوں باہر کڈھیندے
دے دے دھوکھا جتن بازی
محاذوں نس کے بندے غازی
پی کے یار شراباں لوکی
علامے ہوہو بہندے جوگی
وس مسیتے شعر جو کہندے
کردے رب نوں راضی
مارن جا کے اوتھے یارو
وٹیاں اُتے وٹے
نال لے جاندے رن یا یار و
سونے دے نال لد لیاندے
حاجی ایتھے مُڑ کے آوندے
جویں راول کٹّے

اوہ تاں راولؔ کافراے

سبھ جھوٹھیاں رسماں بھنن لئی توُں اُٹھ کھلو مزدورا
جہناں دی خاطر توُں بہنا ایں سر دیاں پگاں وٹچن نوں
سبھ ٹھگ لٹیرے آ گئے ایتھے رُوپ وٹا کے مُلاں دا
زرداراں نے پھڑ لئی کرسی تیرا لہو کرتچن نوں
کالے کٹوے چِٹّی کفنی دَسن سِدھیاں راہواں پیئے
آ گئے کُتے رُوپ وٹا کے تیری عظمت ٹچن نوں
ہتھ وچ پھڑ کے اگ ملوچے اپنا وارث آپے ہو
چھڈ کے سبھ وسیلے آپے اپنیاں راہواں سینچن نوں
کٹھے کر کے حاکم سارے سُولیاں گڈ چوراہاں تے
نیزے چاڑھ دے افسر توُں جو آ گئے دھرتی میچن نوں
غماں دُکھاں درداں دے وچ مزدوراں دا حامی ہو
اوہ تاں راولؔ کافر ہے جو سوچے سوچاں وٹچن نوں

دھرتی ماں

جہڑا اماں دھرتی تے مرن نہ جانْے
اوہو چورلٹیرا اراول اوہو چورلٹیرا
جہڑے اسماناں دی ڈِیکے بہندے
آپی کجھ نہیں کردے
جہڑے غزنی نادر قاسم نوں
پئے وڈوڈیرے آہندے
دھرتی ماں تے رہ کے جہڑے
آہندے عرب پیارا
اوہو چورلٹیرا اراول اوہو چورلٹیرا
جہڑے ہونجھ ہونجھ کے لَے گئے
میری دھرتی دے سبھ لعل
جہناں بھَورے بھَورے کیتی
میری دھرتی ماں دی شال
جہناں نام ازادی تے
میری سانجھ دا کیتا بیرا
اوہو چورلٹیرا اراول اوہو چورلٹیرا

میرا کھرلا بھگتو دُلا
میرا وارث، مادھو، بُلھا
میں اس راہواں تے جانا
جتھے ٹُریا سی فتیانا
جس نال نہ میرے رَل کے
دشمن نوں پایا گھیرا
اوہو چورلٹیرا اراول اوہو چورلٹیرا

جام ساقی

جہدے جُسّے تے ہتھ ٹُٹے نیں جرنیلاں دے
جہدی راہ ڈکی اے قلعے دیاں دیواراں نے
جہنوں موت ڈراوے دتے گئے
جہنوں ساری رات جگایا سی
جہنوں تتیاں سیکھاں لکیاں سن
جہدے چھاتی ڈوھلے پنیاں توں
پئے پٹے وال لٹیریاں نے
جہدی تیویں تے اتودیاں نے
کئی گھڑ گھڑ تہمتاں لائیاں سن
پر شینہ ورگے اوس ساقی نے
جرنیلاں تے اتودیاں نوں
کندھاں روڑے ٹبیاں نوں
فیر پیَراں ہیٹھ مدھولیا
جدلَے کے سبھ مظلوماں نوں
ں منزل دے ول ٹُریا
اج لکھاں لکھ کروڑاں ساقی
اس جام حیات ال ٹرپئے نیں

جہنوں پی کے پنڈ دے ہاری وی
سُکھ دی نیندر سوںْ گے
جہنوں رَل کے شہری مزدوراں
جد اِکو ڈِیک لگائیْ اے
فر جرنیلاں تے زرداراں
فر ظالم سبھ اتوادیاں نے
جا کھڈاں جان لکوئیْ اے

دو حرفاں تے چُپ اے حاکم

شہر دے حاکُو
محلاں دے وچ
پھُلاں دے نال
کھیڈ رہے نیں
شہراں دے وچ وسن والے
پھتُو، نتھُو، خیرو بابا
ہر واری
بماں دے نال اُڈن والی
لاش پُتر دی
مِٹی ہیٹھاں دب دیندے نیں
حاکم پھیرا پا جاندا اے
پھیرا پا کے
جویں حق چُکا جاندا اے
ہر واری
قتلاں اُتے
حاکو ہوری کہندے نیں
''اگوں اِنج نہیں ہونا ایتھے''
اپنے دے وچ دھرتی اُتے
لاشاں دا اِک ڈھیر اے ڈِگدا
تے فیر حاکُو
سدّ کے کجھ اخباری بنّدے
اوہو حرف دُہرا دیندا اے

(نوٹ: ایہ نظم محمد خان جونیجو دور چ
بم دھماکیاں ویلے لکھی گئی سی)

نظم

وارثؒ نوں لاوراث کیتا ویکھ راوآں دے کارے
باہوؒ نوں فیر باہو جانْے جانݨ کیہ کتوارے
بلھےؒ دی اساں قدر نہ کیتی جا چڑھے چوبارے
تاہیوں دنیا ساری سانوں بھیوں بھیوں کھلّے مارے

اسیں جا چڑھے چوبارے

بھگت سنگھ دی ارتھی نوں اگ لاوے کیہڑا آ کے
تیل تے ماچس کون لیاوے ست سمندر پاروں جا کے
حاکو ہوریں نسل اساڈی وِچّی بھیٹے کھا کے
کھادی موڑھی جگ توں لَے کے تھی گئے ننگے سارے
اسیں جا چڑھے چوبارے

حج 2015

حال وے ربّا
میں وی یار مکّے نوں جاندا
قرضا چُکدا
ہر دُکھ مُکدا
میریاں دِھیاں
ویاہیاں جاندیاں
میرا پُتر کارے لگدا
کچا کوٹھا پکا ہوندا
میرے پچھلے
چُکیا ہویا بھارا قرضا
لاہ لُوہ دیندے
نال ای مینوں جنتی ہون دا
نا ملدا
حُوراں دے سنگ
لُڈیاں پاندا
دُنیا اُتے گندا پانی پی پی مریا

جنت دے وچ یار شراباں
اج رج پیندا
سوہنا جیون جیوندا
حال وے ربّا
میں وی یار مکّے نوں جاندا
راول ڈوما ایہ کیہ کیتا
کتھے مریا
قبراں دے لئی قرضا چُکیا
جہنوں لاہندے لاہندے
پِچھے دِھیاں دا اِکو وِیرا
مر مُک جاسی
یاں فیر قاتل بن کے یارو
پھاہا کھاسی

دس سال بعد لکھی پہلی نظم

مُکسن کدانھیرے

سنگھݨی چھاں میں لبھدے لبھدے
کِنّی دُھپ ہنڈائی
ٹھیوری کسے نے تلی تے رکھی
کہ کے نان ختائی
بال نیانے بُڈھے ٹھیرے
چار چُفیرے
پاکے گھیرے
آکھن مینوں
سمجھ کے آگو
دس اوئے سُتیا
مُکسن کدانھیرے
حاکو نے وی جنتا نوں فر
دے دے یار دلاسے

کوری چِٹھی
ویکھو ہتھ پھڑائی
کئی سالاں توں ویکھ رہیا واں
راول ساڈے نال
ہوندا کَنج نیاں
جیوں سوہرے گھر جوائی
جیوں مَلکاں دے گھر نائی
جیوں سس دے ٹھُڈے کھاون والی
میری سوہݨی ست بھرائی

☆☆☆☆☆

نظم

رات دے پچھلے پہر
جد میں
یاد بنیرے
جھاتی پائی
کھِلر گئیاں
سپنی وانگوں
کالیاں
کالیاں
کالیاں شاہ لکیراں
ہُن تے راول
رب ہی جانْے
کدھر گئیاں
اوہ سوہنیاں سوہنیاں
پیار دی خاطر
جاناں وارن
والیاں ہیراں

☆☆☆☆☆

دادی ماں دی مِٹھّی لوری

سوں جا میریا سوہنیا
مِٹھیا پھُل مُکھائے

باہر نہ جاویں
ہر پاسے بارُود ہے کھِلریا
بم بارُود تے دُھواں دُھواں
کئی ورھیاں دی گل اے کاکا

تیرا دادا
اِنجے وچ مسیتے جا کے
مُڑ کدی نہ گھر نوں آیا
اوہناں وقتاں دے وچ کا کے
گرجا سنگھ، گھرکی رام تے چُنہا کھتری
سبھ نے رَل کے
وچ مسیتے
سبھ نمازی
مار مُکائے
تے لگدا اے
اج وی
اوہو
گرجا گھرکی، چنہیا ہوراں
ناں وٹا کے
کالے ہان رکھائے

اِک نظم

جھُگی واسیاں وِل بھُکھ مچدی اے
دولتاں والے بنے بھگوان میاں
دِھیاں میریاں رُل کھُل گئیاں
پُت اوہناں دے بنے شیطان میاں
دھاگا ٹُٹ نہ جائے کچی تار والا
ساہ اوکھے میرے پئے آن میاں
ڈانگاں والیاں موہریاں دے رُوپ دھارے
جُسے ساڈے تے سُوہے نشان میاں
آس توڑیں نہ بے وسیلیاں دی
کون پڑھوُ گا تیرے فرمان میاں
راولؔ بھٹھیاں اندر پئیاں پکدیاں نیں
جہناں کھڑنا وچ میدان میاں

☆☆☆☆

بہتے سچ

بہتے سچ نہ بول توُں راوَل
عرفو دَسیا ماریا جاسیں
جہڑ یاں سڑکاں ڈنگیاں نیں
جہڑے رستے کچے نیں
جہڑ یاں کندھاں ڈھٹھیاں ہوئیاں
چھت جہڑے نیں چوندے پئے
ایہناں ولے ویکھ تاں سہی توُں
جو اوہ دَسن اوہو آکھیں
اوہناں ولے کدے نہ جھاکیں
نہیں تے توُں غدار کہاوسیں
جے عدالت نے نہ مَنّیا
کوئی فرشتا آکے تینوں
مِٹھی گولی دے جاسی آ
بہتے سچ توُں بول نہ راوَل
عرفو دَسیا ماریا جاسیں

گل سُن وردی والیا وے

گل سُن وردی والیا وے
میرے جودھے یار بلوچاں دی
جنگ جِتی نہیں جاندی گولیاں نال
کوئی ہردا جنگ نہیں سوچاں دی
توں ٹکڑے نہ کر دھرتی دے
ساہ ٹُٹ جانْے دَم بھر دی دے
ترلے بَجھ میں لوچاں دی
گل سُن وردی والیا وے
میرے جودھے یار بلوچاں دی
جنگ جِتی نہیں جاندی گولیاں نال
کوئی ہردا نہیں جنگ سوچاں دی

پنجاب وچ آئے سیلاب بارے

میں کیہ دَساں اج سکھیو نی
جو مُل پایا میرے حاکُو نے
میرے کوٹھے دیاں ڈھٹھیاں کندھاں دا
میری رُڑھ گئی روٹی روزی دا
میرے رُڑھ گئے سارے ڈنگراں دا
میرے رُڑھ گئے سِر دے چھپر دا
میرے رُڑھ گئے سِر دے سائیں دا
میرے رُڑھ گئے گبھرو پُتر دا
میری رُڑھ گئی چِٹّی چادر دا
میریاں اکھاں ساہمنے لوکو وے
میرے رُڑھ گئے سارے ترکے دا
''کل پنجھی ہزار پیانی''
میں دُونا مُل اج دیواں گی
ویچ کے باقی بچدی زمیناں نوں
کوئی رُڑھ دیوے اج آ کے نی
رائے ونڈ دے اُچے شملے نوں

☆☆☆☆☆

اوہدے ناں

پُٹھے کم توُں بھَج بھَج کرنا ایں
سِدھے کم لئی ساہواں بھرنا ایں
ہُن تے باز توُں آ جا سُورا
کِنّی وار توُں توبا کیتی
نِت نویں بکھیڑے پا کے
اوہدے نال توُں نِت لڑنا ایں
لوڑ ہووے تے سجدے کرنا ایں
اَگے پِچھے مُجرے کرنا ایں
کمال دا ایں توُں راول سائیں
رب دے نال وی سودے کرنا ایں

٨ ٨ ٨

بھُکھ بچے تے راہ نہیں لبھدا
اج دیاں یار غریباں نوں
آپ رویتاں کر کے راواں
پُچھدے پھرے طبیباں نوں

☆☆☆☆☆

اِک نظم

فقیراں دی کُلی ڈھیری وے لوکو
اتھرے ایہ ڈھگیاں نوں کوئی تے روکو
تڑ کدے نیں کانے تے ٹانڈے سواہ
شہراں دے حاکوں نوں کوئی تاں روکو
چنگی اساڈی کر کے اکٹھی
چوراں دی ٹولی ویکھوا ے نٹھی
اُجڑے پئے نیں فقیراں دے جھُگے
مصری پئے کھاون ایہناں دے جوڑ ھگے
گالھاں پئے کڈھدے نیں آ گوساڈے
لگدا ہے مُک گئے گوڈے تہاڈے
کہندے نیں چانن ہویا کہ ہویا
مینوں تاں دسدا پہاڑاں دے اولھے
اُٹھو اُٹھ کے سارے ملا یئے جوموڈھے
سُٹیے ایہناں دے جو کنّبدے پئے گوڈے
راوِل بتھیرے کھا لئے گھسُے
چھڈ ویرانے پھر ولونہ بنّے

"حوا" دے ناں

صدیاں پہلوں
جمن والیاں
جیوندیاں دِھیاں
باپو ہتھوں
مِٹّی ہیٹھاں
دب ہوگئیاں
اوہناں ساریاں کلیاں دے نال
جنگاں دے وچ
مالِ غنیمت
لُٹن لکیاں
پھٹڑ ہوگئیاں
حرم دے اندر
لونڈیاں بن کے
بیت گیا ہے جیون جہناں دا
اوہناں بھاگاں سڑیاں دے ناں
"غیرت" ناں دے
پردے اندر
بُوہے ڈھو کے
سبھ تسیہے سہ لئے نیں
باپو دی پگ داپلاّ پھڑ کے
وِیراں ہتھوں
مر مُک گئیاں
اِندو، سیبو، بختو دے ناں
'کابل' اندر
زردی بھُکھ مٹاون والے
باپو ہتھوں
ویچی "بختو" دے ناں
قاتل بابُو
قاتل وِیرے
ایہناں دا جُرم مٹاون خاطر
چھے سالاں دی پھُل کلی نوں
سٹھ سالاں دے وَر دے ہتھیں
ٹور دین دیاں
رِیتاں رسماں
پار ہوگئیاں
کلیاں دے ناں
مار کے وَیری
ہتھ قانونوں چھُٹن خاطر
کالی آکھ کے نال وَیری دے
قاتل بابو
قاتل وِیرے
جہڑیاں مار مُکائیاں
بھین تے دھیاں پتنی نوں
اوہناں سبھ دوشیاں دے ناں
متھا ٹیک تُوں صبر شُکر دا
دھی دا بھار
موڈھیوں لاہ کے
سُٹ دتا اے راول
رب دیاں کرماں نال نی دھیے
سوہرے گھر دی ہوویں
سوہرے گھر دی سیوا کرنی
سس تے سوہرے اَگے
تُوں سیس نوائی رکھنا
دیوراں، جیٹھاں تے نَنداں نوں
اکھیں چائی رکھنا
پتی دیو دی پُوجا کرنی
اوکھا ساہ نہیں بھرنا
پیکے گھر نوں مُنہ نہیں آنا
سوہرے گھر ای سبھ کجھ مرنا
صدیاں توں ایہ
رِیت نبھاون والیاں
گُڑیاں چڑیاں
دِھیاں بھیناں دے ناں

دریا کنڈھے لگی کوندر
دَسن پئے ہریالی جی
اندر وڑ کے ویکھ لوو
سبھ کھوبھا تے کنڈیالی جی

☆☆☆☆☆

اِس دھرتی نال پیار کرو جی

شینو جی تے داری جی
خاناں تے سرداراں جی
سُوہے، ساوے، پیلے، نیلے
جودھے جودھوآ گُو جی
خاکی، کالے، بھورے جی
لڑ مرے ہاں آپس دے وچ
نہ کوئی جِتیا
نہ کوئی ہریا
ویڑھا میرا لہو نال بھریا
دشمن سارے کِھڑ کِھڑ ہسن
پا کی اپنے لہو وچ تریا
اپنا آپا
مال سیاپا
کٹھا کر کے
اس دھرتی تے واریے جی
جھڑیاں نسلاں آون اگوں
اوہناں دے لئی
رَل کے سارے
ہریا بھریا
پھُلاں دے نال مہکیا ہویا
چڑیاں دے نال چہکیا ہویا
پھُل گُلدستا
چھڈ کے جاییئے
رَل کے
آؤناں
موڈھے دے نال موڈھا لا کے
آہر کرو جی
آہر دے نال نال وے یارو
ابیار کرو جی
اِس دھرتی نال پیار کرو جی

☆☆☆☆☆